

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nová koncepce monistického systému vnitřní struktury uspořádání akciové společnosti

V následujícím článku, který je již druhým v pořadí ze série, v níž se naše advokátní kancelář detailněji zaměřuje na změny, které přinese první rozsáhlá novela zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), jejíž převážná část nabyde účinnosti dne 1. 1. 2021, bychom Vám rádi podrobněji přiblížili další ze zásadních změn, které novela přinese, a to změny týkající se právní úpravy koncepce monistického systému vnitřní struktury uspořádání akciové společnosti. Ta by měla, na rozdíl od současné právní úpravy, která čelí četným výkladovým problémům, reflektovat podobu monistického systému řízení společnosti známou z právních řádů jiných evropských zemí.

Obecně

Dle dosavadní právní úpravy jsou v případě volby monistické struktury vnitřního uspořádání akciové společnosti, ve smyslu ustanovení § 396 odst. 2 ZOK, obligatorně zřizovány dva orgány, a to správní rada a statutární ředitel, čímž se monistický systém svou organizací fakticky příliš neliší od dualistického systému.

Stěžejní změnou, kterou novela ZOK zavede, bude zrušení orgánu statutárního ředitele a jediným povinně zřizovaným orgánem akciové společnosti s monistickým systémem vnitřní struktury tak, dle výše referovaného ustanovení, bude správní rada.

Zatímco kompetence valné hromady zůstanou výše popsanou změnou zákona nedotčeny, postavení a působnosti statutárního ředitele budou po novele zákona přeneseny na správní radu, která bude statutárním orgánem akciové společnosti s řídicí a současně i kontrolní funkcí.

Obchodní vedení a kompetence

Novelou zákona dále dojde k nahrazení současného problematického ustanovení § 456 ZOK, které v praxi přináší výkladové nejasnosti ohledně postavení a působnosti orgánů akciové společnosti s monistickou strukturou vnitřního uspořádání, neboť nelze zcela jednoznačně určit, která zákonná ustanovení v rámci dualistického systému se mají aplikovat i v systému monistickém a na jaké orgány. Namísto toho bude předmětným ustanovením zákona stanoveno, že statutárním orgánem společnosti je správní rada, které přísluší obchodní vedení a dohled nad činností společnosti.

Dále bude platit, že působností správní rady určovat základní zaměření obchodního vedení a základní zaměření dohledu nad činností společnosti nelze pověřit osoby odlišné od členů správní rady a tuto působnost nelze ani rozdělit mezi členy správní rady podle určitých oborů podle občanského zákoníku. Správní rada také zajišťuje řádné vedení účetnictví, předkládá valné hromadě ke schválení řádnou, mimořádnou, konsolidovanou, případně mezitimní účetní závěrku a v souladu se stanovami také návrh na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo úhradu ztráty. Tímto a současně řadou dalších ustanovení ZOK budou explicitně stanoveny kompetence správní rady, což by mělo v praxi výrazně přispět k posílení právní jistoty.

Zaměstnanecká participace

Změnou ustanovení § 456 ZOK, které aktuálně ve druhém odstavci určuje, že „Kde se v tomto zákoně stanoví o dozorčí radě, rozumí se tím podle okolností správní rada nebo předseda správní rady anebo jiný orgán s obdobnou kontrolní působností“, bude mimo jiné najisto postavena sporná a často diskutovaná otázka, zdali se ustanovení § 448 a násl. ZOK o volbě členů dozorčí rady zaměstnanci uplatní i na správní radu akciové společnosti s monistickým systémem vnitřního uspořádání, neboť po nabytí účinnosti novely ZOK nebude dle našeho názoru dán prostor pro tyto úvahy s tím, že ustanovení o kodeterminaci se na akciové společnosti s monistickým systémem vnitřního uspořádání neaplikují.

Povinnost zaměstnanecké participace plyne pro akciové společnosti s dualistickým uspořádáním přímo ze zákona, tedy z ustanovení § 448 a § 448a novely ZOK. Avšak povinnost zaměstnanecké participace pro monistický systém není v novele ZOK pro správní radu opět nijak výslovně stanovena. Pro správní radu existuje samostatná úprava počtu jejích členů, která stanovuje, že správní rada má tři členy, neurčí-li stanovy jinak. Není zde uveden žádný požadavek na dělitelnost počtu členů správní rady třemi jako je tomu v ustanovení § 448 novely ZOK týkající se dozorčí rady. Jsme toho názoru se, že pokud by zákonodárce zamýšlel, aby se právní úprava zaměstnanecké participace vztahovala i na správní radu, učinil by tak výslovně a zakomponoval by toto ustanovení přímo do novely ZOK i pro správní radu. A to i s ohledem na předchozí novelizaci, kterou byl zaměstnanecké participace zavedena a která danou nejistotu ohledně aplikovatelnosti způsobila. V tomto případě se domníváme, že je nyní prakticky jisté, že na správní radu v monistickém systému se i s ohledem na její postavení jako statutárního orgánu společnosti pravidla o zaměstnanecké participaci nevztáhnou.

Funkce a personální obsazení

Novela ZOK dále rovněž zrušuje funkci předsedy správní rady, neboť dle zákonodárce stávající právní úprava, konkrétně tedy ustanovení § 461 a § 462 ZOK, vytváří mylný dojem, že předseda správní rady je dalším obligatorně zřizovaným orgánem, což je nežádoucí a narušující koncepci monistického systému akciové společnosti.

Navrhovaná změna obecně se týkající personálního obsazení správní rady nebyla přijata, nadále proto platí, že správní rada má tři členy, neurčí-li stanovy akciové společnosti jinak. Nově však bude upravena délka funkčního období členů správní rady, která bude stanovena obdobně jako u členů představenstva akciové společnosti s dualistickým systémem vnitřního uspořádání akciové společnosti, tedy nebudou-li stanovy nebo smlouva o výkonu funkce obsahovat délku funkčního období, platí, že činí tři roky.

Kromě výše popsaných naprosto zásadních změn přinese novela ZOK i další úpravy, které budou reflektovat pozměněnou koncepci monistického systému řízení akciové společnosti. V této souvislosti lze příkladmo poukázat na změnu pravidel pro volbu členů správní rady valnou hromadou nebo změnu postupu při doplňování členů správní rady v případě, kdy funkce některého z nich zanikne.

Nově výslovně platí, že členy správní rady volí a odvolává valná hromada, ledaže stanovy určí, že právo jmenovat jednoho nebo více členů správní rady a takto jmenovaného člena odvolat je spojeno s akcií. Na takový případ se pak budou aplikovat ustanovení upravující jmenování a odvolání člena dozorčí rady jmenovaného akcionářem. V případě smrti člena správní rady, odstoupení z funkce, odvolání anebo jiného ukončení jeho funkce anebo v případě zániku právnické osoby, která je členem správní rady, bez právního nástupce, zvolí valná hromada do dvou měsíců nového člena správní rady. Jestliže nebude z výše uvedených důvodů správní rada schopna plnit své funkce, pak jmenuje chybějící členy soud na návrh osoby, která na tom má právní zájem, a to na dobu, než bude řádně zvolen chybějící člen nebo členové, jinak může soud společnost i bez návrhu zrušit a naříditi její likvidaci.

Dále se rovněž výslovně zavádí ustanovení, podle kterého může být stanovami určeno, že správní rada, jejíž počet členů neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady. Doba výkonu funkce náhradního člena správní rady se nezapočítává do doby výkonu funkce člena správní rady, pokud tedy stanovy neurčují něco jiného. Jak již bylo uvedeno výše, členem správní rady může být také právnická osoba. Pokud stanovy akciové společnosti neurčí něco jiného a dojde-li k zániku právnické osoby, která má právního nástupce, stane se tento právní nástupce členem správní rady.

Další novinkou bude zakotvení zákazu konkurence členů správní rady a změna způsobu jejího hlasování, a to po vzoru právní úpravy platné pro představenstvo akciové společnosti s dualistickým systémem. Na člena správní rady se dále použijí ustanovení o střetu zájmů člena kontrolního orgánu. Vedle těchto doplnění novela samozřejmě i deroguje ustanovení, jež nejsou s novou koncepcí monistického systému nadále slučitelná.

Přechodná ustanovení

Veškeré změny týkající se koncepce monistické struktury vnitřního uspořádání akciové společnosti popsané v tomto článku, se uplatní od účinnosti novely, tj. od 1. 1. 2021.

Na základě přechodných ustanovení novely, ujednání stanov akciových společnosti, která odporují donucujícím ustanovením novelizovaného znění ZOK, pozbývají závaznosti dnem nabytí účinnosti novely a všechny dotčené akciové společnosti jsou povinny přizpůsobit své stanovy novelizovanému znění ZOK a založit stanovy do sbírky listin obchodního rejstříku, nejpozději do 1 roku ode dne nabytí účinnosti novely, tj. do 1. 1. 2022.

Pokud jde o nově zakotvený zákaz konkurence členů správní rady, dle přechodných ustanovení novely ZOK mohou členové správní rady, kteří mají ke dni nabytí účinnosti novely povolen výkon činnosti, již se zákaz konkurence týká, tuto činnost i nadále vykonávat.

Přechodná ustanovení novely ZOK rovněž stanoví, že akciová společnost, která byla založena přede dnem nabytí účinnosti novely, uvede stanovy do souladu s novelizovaným zněním § 457 odst. 1 ZOK, a to nejpozději v den konání volby nových členů správní rady nebo při první změně počtu členů správní rady ve stanovách. Toto přechodné ustanovení však považujeme za zcela bezpředmětné, neboť současné a novelizované znění § 457 odst. 1 ZOK jsou naprosto totožné.

Doporučení na změny

Vzhledem k výše referovaným přechodným ustanovením novely ZOK nelze než doporučit všem akciovým společnostem s monistickou vnitřní strukturou, aby bez zbytečného odkladu po nabytí účinnosti novely ZOK přistoupily ke změně svých stanov, tak aby jejich úplné znění odpovídalo pozměněné koncepci monistického systému vnitřního uspořádání akciové společnosti, a to zejména v rozsahu stanoveném kogentními ustanoveními novelizovaného znění ZOK.

Již nyní lze doporučit, aby se dotčené společnosti začaly postupně seznamovat s novelizovaným zněním ZOK a připravovat se tím tak na nezbytné provedení změn, které je v této souvislosti čeká či si začaly předstihem plánovat, jakým způsobem budou tyto změny realizovány, jakmile nastane účinnost novely ZOK.

Závěr

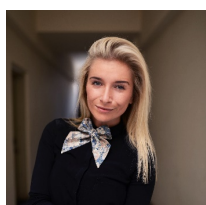
Závěrem lze tedy shrnout, že novela ZOK přinese zásadní změny koncepce monistické struktury vnitřního uspořádání akciové společnosti, ve kterém bude pouze jediný obligatorně zřizovaný orgán, čímž bude obsahově naplňovat své pojmové označení a nebude již nadále pouze jakousi obdobou

dualistického systému. Po vzoru evropských uspořádání v rámci monistické struktury řízení akciové společnosti budou jedinému orgánu, tj. správní radě, svěřeny veškeré řídicí a kontrolní pravomoci.

V celkovém kontextu jde tedy o velice žádoucí změnu, která odstraní mnohé nejasnosti, které se pojily se současnou právní úpravou, zejména v oblasti postavení a kompetencí orgánů v rámci monistického systému řízení akciové společnosti a přinese tak podnikatelským subjektům možnost volby mezi dvěma zcela odlišnými vnitřními uspořádáními akciové společnosti a v praxi posílí jejich právní jistotu v rámci fungování toho kterého systému.

Mgr. Bc. Štěpánka Vajdová,
advokátní koncipientka

Mgr. Tereza Dvořáková,
advokátní koncipientka

Mgr. Jakub Málek,
partner

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)